

Debatstuk aanpak drugsoverlast

Debatstuk voor de gedachtewisseling tussen fracties en college in de Nijmeegse gemeenteraad

1. Aanleiding

De overlast die Nijmegenaren ervaren van drugshandel, drugsproductie, drugsgebruikers en drugstoerisme is toegenomen. Dat blijkt onder andere uit de Wijk- en Stadsmonitor en uit de gegevens van de politie, maar ook uit de Veiligheidsstrategie van Oost-Nederland 2015-2018, waaruit blijkt dat drugsoverlast behoort tot één van de meest toegenomen soorten overlast.¹ Waar in 2012 de aangiftes van drugsoverlast nog 424 meldingen betrof, betreft dit nu 797 aangiftes in 2017 – ongeveer twee aangiftes per dag, en dat nog terwijl Nijmegenaren ‘meldingsmoe’ worden en bang zijn dat de situatie escaleert wanneer de politie erbij betrokken wordt, en deze cijfers dus slechts het topje van de ijsberg zijn.²

Drugsoverlast staat in de top drie redenen die Nijmegenaren aankaarten als reden voor hun gevoel van onveiligheid en met name in wijken als de Binnenstad, Zwanenveld, Neerbosch-Oost, Willemsskwartier, Nijeveld, Tolhuis en Meijhorst geven inwoners aan dat drugsoverlast leidt tot verminderde leefbaarheid.³ De problematiek die volgt uit drugsoverlast wordt hieronder verder uitgewerkt.

Het CDA vindt dit een zorgelijke ontwikkeling voor de veiligheid en leefbaarheid van onze stad en zou hier graag een oplossing voor zien, in overleg met de andere fracties en de portefeuillehouder van het College.

2. Huidige aanpak

Momenteel is de gemeentelijke aanpak van drugsoverlast vooral repressief. Door handhaving en toezicht probeert de gemeente drugsoverlast tegen te gaan, en door hulp achter de voordeur probeert de gemeente drugsoverlast te voorkomen. Repressie en preventie zijn goede manieren om drugsoverlast aan te pakken, vooral gepaard gaande met goede verslavingszorg – een integrale aanpak van opvang, repressie en hulpverlening.⁴

¹ Werkgroep Veiligheidsstrategie 2015-2018. *Veiligheidsstrategie 2015-2018 Oost-Nederland: Een veiliger Oost-Nederland door betrokken samenwerking*. Geraadpleegd op <https://www.politie.nl/binaries/content/assets/politie/mijn-buurt/wijkprojecten/02---oost-nederland/veiligheidsstrategie-2015-2018.pdf>.

² De Gelderlander. *Het is unheimisch in het Nijmeegse drugsparadijs aan de Walstraat*. Geraadpleegd op <https://www.gelderlander.nl/nijmegen/het-is-unheimisch-in-het-nijmeegse-drugsparadijs-aan-de-walstraat~aed2a81a/>. Zie ook Gemeente Nijmegen. *Stads- en Wijkmonitor 2018*. Geraadpleegd op <https://swm.nijmegen.nl/>.

³ Gemeente Nijmegen. *Stads- en Wijkmonitor 2018*. Geraadpleegd op <https://swm.nijmegen.nl/>. Vergelijk ook Wijkaanpakprogramma Tolhuis (<https://www.nijmegen.nl/fileadmin/bestanden/diensten/wijken/wijkaanpakprogramma-Tolhuis-160603.pdf>) en Wijkaanpakprogramma Meijhorst (<https://www.nijmegen.nl/fileadmin/bestanden/diensten/wijken/wijkaanpakprogramma-Meijhorst-160603.pdf>).

⁴ Trimbos Instituut. *Nationale Drug Monitor*. Geraadpleegd op <https://assets.trimbos.nl/docs/f8502344-4a38-4a87-9740-bc408805e2fa.pdf>, p.2.

3. Problematiek

Het probleem van drugsoverlast focust zich vooral omtrent harddrugs: het verhandelen van drugs (dealen), het nuttigen van drugs in de openbare orde (verslaafden op straat) en het veroorzaken van overlast ten gevolge van drugsconsumptie (overlast door verslaafden). Er kan echter ook overlast ontstaan door softdrugs: door het illegaal verhandelen van softdrugs op straat, door de geur van cannabisconsumptie en de meer typische horecaproblematiek rondom coffeeshops (parkeren).

Drugsoverlast zorgt ervoor dat de leefbaarheid van de omgeving in rap tempo afneemt. Bewoners voelen zich onveilig en geïntimideerd ten gevolge van drugsoverlast. Op de korte termijn draagt drugsoverlast voor veel mensen bij aan het gevoel van onveiligheid, leidt het tot verloedering van de openbare ruimte en vastgoed en verstoort het de openbare orde, resulterend in hinderlijk gedrag van zowel drugsdealers als drugsgebruikers, alsook audiovisuele overlast. Op de lange termijn bedreigt deze situatie de broze leefbaarheid in sociaal kwetsbare wijken, het vertrouwen in publieke instanties, ontwricht het de lokale economie door het uitdrukken van concurrenten uit de markt en vormt het een bedreiging voor het opvoedingsklimaat van kansarme jongeren.⁵ Nijmegenaren geven zelf aan dat ze ten gevolge van drugsoverlast geïntimideerd voelen en dat drugsoverlast resulteert in een probleem voor de openbare orde, ofwel een ‘puinhoop’ op straat.⁶

4. Nieuwe mogelijkheden

4.1 Preventie naast repressie

Naast de hierboven omschreven praktijk van repressie, zou de gemeente ook kunnen investeren in het voorkomen van drugsoverlast (preventie). De gemeente is al sterk in het aanpakken van problematiek achter de voordeur, maar dit zou nog verder uitgewerkt kunnen worden. Deze aanpak zou versterkt kunnen worden door het scheppen van een beter onderscheid op het gebied van doelgroep, namelijk tussen uitgaanspubliek (centrum) en drugsverslaving (centrum + buitenwijken), en anderzijds onderscheid te maken tussen harddrugs (dealers) en softdrugs (dealers + coffeeshops). Op elk van deze doelgroepen dient een aanpak te komen. Men kan hierbij denken aan het bieden van minimaal onderdak voor zogenaamde ‘junkies’: drugsverslaafden die bij verslavingszorg en bij opvangcentra geweigerd worden, om ze in ieder geval een dak boven het hoofd te bieden waardoor ze niet op straat overlast verzorgen.

Een andere mogelijkheid is het investeren in positieve veiligheid. Ofwel: niet alleen handhaven, maar ook het veiligheidsgevoel versterken. Dat doet men door niet alleen de aanwezigheid van criminaliteit en de bestrijding daarvan te benadrukken, maar ook door bewoners mee te nemen in de aanpak van criminaliteit en de omgeving anders in te richten. Men kan hierbij denken aan initiatieven van een *pop-up* politiebureau in de wijk om de meldingsbereidheid te vergroten of aan een veiligheidsaanpak per wijk waarbij de bewoners in gesprek kunnen gaan met de wijkagent en gemeente hoe deze het beste ingericht kan worden en wat bewoners zelf

⁵ De Politieacademie. *Sluipend gif: Een onderzoek naar ondermijnende criminaliteit*. Geraadpleegd op <https://www.politieacademie.nl/actueel/Documents/sluipend%20gif.pdf>.

⁶ De Gelderlander. *Iedereen is drugsoverlast in Nijmeegse centrum zat: ‘Je voelt de onrust en de spanning’* (30 november 2017) Geraadpleegd op <https://www.omroepgelderland.nl/nieuws/2150531/iedereen-is-drugsoverlast-in-Nijmeegse-centrum-zat-Je-voelt-de-onrust-en-de-spanning>.

kunnen doen. Hierbij kan co-creatie en burgerparticipatie fungeren als de basis van nieuw beleid, met als nevensdoel om de sociale cohesie, zelfredzaamheid en weerbaarheid te versterken.

Een andere methode is het herinrichten van de ruimtelijke omgeving, zoals de gebiedstransformatie in het gebied Vlaamse Gas-Van Welderenstraat-Tweede Walstraat waar de gemeente Nijmegen nu mee bezig is, maar men kan initiatieven om wijken op te fleuren breder doortrekken naar bijvoorbeeld Dukenburg en Lindenholt.

Onderbouwende stukken

- Vrije Universiteit. (2017) *Rapport Positieve Veiligheid* (bijgevoegd).

4.2 Afpakken van crimineel vermogen

Het CDA ziet een goede parallel voor nieuwe mogelijkheden in de ontwikkelingen in Rotterdam en Den Haag, maar ook in landen als Luxemburg, Italië en Spanje op het gebied van het afpakken van crimineel vermogen. Dat houdt in dat bij het oppakken van een drugscrimineel het drugsgeld en de door criminele activiteit verworven goederen worden afgepakt. Het afpakken van crimineel vermogen pakt drugscriminelen waar ze dit het hardste voelen: in hun portemonnee.

In Rotterdam is dit nu dusver gevorderd in het afpakbeleid dat het ook een sterke symboliek met zich meedraagt.⁷ Ondermijning mag niet lonen. Wat de gemeente hierbij in beslag neemt zou terug moeten vloeien naar de wijk, zodat de omgeving versterkt en leefbaarder wordt en er geïnvesteerd kan worden in preventie en in repressie en drugsoverlast verder wordt tegengegaan. Dit zou mogelijk zijn door het instellen van een landelijk anti-ondermijningsfonds, zoals het rapport van Berenschot voorstelt dat bij de stukken is gevoegd. Hiertoe zou de gemeente kunnen lobbyen bij de Rijksoverheid, zoals ook de Regioburgemeesters dit hebben gedaan.⁸

Zeven Nijmeegse wijken geven aan dat drugsoverlast als een probleem wordt ervaren in hun wijk. Dat zijn zeven met drugsoverlast kampende wijken te veel. Een sterke afpakcampagne, in overleg met het Openbaar Ministerie, zou een optie kunnen bieden tegen de groeiende drugsoverlast in Nijmegen, vooral in de Binnenstad en in aandachtswijken als Zwanenveld, Tolhuis en Meijhorst die de komende jaren een negatieve ontwikkeling moeten doorstaan, blijkens de Stads- en Wijkmonitor 2018.

Wanneer de gemeente nauw samen kan werken met de politie en met het Openbaar Ministerie, zoals dit ook in Rotterdam gebeurt, kan er meer ingezet worden op het afpakken van crimineel vermogen van drugscriminelen en kan er geïnvesteerd worden in de efficiëntie van de aanpak van drugsoverlast en in het versterken van de leefomgeving van kwetsbare wijken. Hier liggen nog grote kansen, getuige het feit dat er landelijk slechts ca. 1,5% van het crimineel vermogen

⁷ Gemeente.nl. 'Geef afgepakte criminele goederen terug aan maatschappij'. Geraadpleegd op <https://www.gemeente.nu/veiligheid/ondermijning/geef-afgepakte-criminele-goederen-terug-aan-maatschappij/>.

⁸ Regioburgemeesters. *Onderzoek anti-ondermijningsfonds*. Geraadpleegd op: <http://www.regioburgemeesters.nl/@886/onderzoek-anti/>.

wordt afgepakt.⁹ De precieze organisatie hiervan kan overlegd worden tussen de politie en het Openbaar Ministerie. Een eventuele lobby richting de Rijksoverheid kan de totstandkoming van een anti-ondermijningsfonds versnellen, wat de lokale kosten van het aanpakken van ondermijnende criminaliteit zou moeten drukken.

Onderbouwende stukken

- Rapport Berenschot (2018) *Naar een Anti-ondermijningsfonds* (bijgevoegd);
- Gemeente Rotterdam (2017) *Aanpak ondermijnende criminaliteit* (bijgevoegd);
- Openbaar Ministerie (2016) *Aanwijzing afpakken*. Te raadplegen op https://www.om.nl/organisatie/beleidsregels/overzicht-o/afpakken-beslag/@97150/aanwijzing-afpakken-1/#hoofdstuk_435002.

De fractie van het CDA Nijmegen wisselt graag van gedachte hierover met de andere fracties en het College en bespreekt graag ook andere nieuwe mogelijkheden om de huidige situatie te verbeteren.

Was getekend,

Delano van Luik
Fractievoolger CDA Nijmegen

Marjolijn Mijling
Raadslid CDA Nijmegen

⁹ Zembla. *Meer of minder vermogen 'afgepakt' van criminelen?* Geraadpleegd op <https://zembla.bnnvara.nl/nieuws/meer-of-minder-vermogen-afgepakt-van-criminelen>.